

N:o 207.

Af Herr **Sven Nilsson** i Österslöf: *Med förslag till förändrad lydelse för sista mom. i 107 § Regeringsformen.*

Riksdags-ordningens 39 § 2 mom. tillförbinder Stats-Utskottet en omfattande granskningsskyldighet i afseende på statsförvaltningen, samt att om »mot Riksdagens beslut de till någon hufvudtitel anslagna summor skulle befinnas dragna till andra ändamål än dem, som under samma hufvudtitel höra, eller något af Riksdagen fastställt anslag befinnes öfverskridet, skall Utskottet hos Kamrarne göra anmälan emot den embetsman, som en sådan anordning kontrasierat, hvarefter förfares enligt 106 och 107 §§ i Regeringsformen.» Oaktadt denna bestämdt föreskrifna skyldighet att göra anmälan, och oaktadt anledningar för Stats-Utskottet icke saknats att fullgöra skyldigheten, har den, så vidt mig veterligt är, hittills blifvit åsidosatt. Anledningen till en sådan underlåtenhet torde förefinnas uti stadgandet, som förekommer i sista mom. af 107 § Regeringsformen, att »allt, hvad Riksdagen efter granskning godkänt eller lemnat oanmärkt, bör anses hafva vunnit decharge i afseende på det granskade, och ingen ny, till ansvarighet förbindande granskning af ny Riksdag i samma mål vara tillåten.»

Om rätta tillämpningen af dessa båda grundlagsstadganden kunna skiljaktiga meningar uppstå och jemväl icke utan framgång besvaras, ehuru de leda till hvarandra alldeles motsatta följder. Man kan med skäl säga, att oaktadt Konstitutions-Utskottet, med någon inskränkning i afseende på ministeriela och kommandomål, tillhör att granska Regeringens verksamhet i hela dess omfång, så, då statsverkets räkenskaper icke äro eller kunna vara afslutade för hela den tidsperiod denna granskning omfattar, och följaktligen ej heller kunna af det Utskottet granskas, har den decharge, som blifvit meddelad i anledning af Konstitutions-Utskottets granskning, icke afseende på statsförvaltningen; och att båda Utskotten hafva, hvarterdera för sin verksamhet, fått särskilda af hvarandra oberoende föreskrifter, hvilka böra tillämpas så, att hvad sista mom. i

107 § Regeringsformen innehåller afser verkan af decharge i anledning af Konstitutions-Utskottets granskning, men icke angår eller inskränker verkan af Stats-Utskottets anmärkningar, gjorda med den rätt 39 § 2 mom. Riksdagsordningen tilldelat detta Utskott. Emot en sådan uppfattning kan, måhända med lika mycket skäl, invändas, att Regeringsformen är »rikets främsta grundlag», och att då denna grundlag innehåller, att för *allt* hvad Riksdagen, efter deri föreskrifven granskning, godkänt eller lemnat oanmärkt, skall ingen ny, till ansvarighet förbindande, granskning i samma mål eller regeringsbeslut vara tillåten; så följer deraf, att den decharge Riksdagen meddelar efter Konstitutions-Utskottets granskning af statsrådsprotokollen, avslutar ansvarigheten för regeringsbesluten, under den tid granskningen omfattar.

Jag vill icke här tillåta mig något omdöme om hvilkendera af ofvananförda båda uppfattningar om tillämpningen af de anförda grundlagsstadgandena är den riktiga; men det påståendet vågar jag göra, att om den sist uppgifna är det, så saknar föreskriften i 39 § 2 mom. Riksdagsordningen för Stats-Utskottet, att hos Kamrarna göra anmälan, all betydelse. Man behöfver icke lång erfarenhet om gången af vår statsförvaltning för att finna, att då Stats-Utskottet icke kan granska räkenskaperna förr än de blifvit avslutade, och detta icke skett för det år då Konstitutions-Utskottets granskning af statsrådsprotokollen verkställes, så försiggår, i allmänhet åtminstone, icke Stats-Utskottets granskning af statsförvaltningen förr, än efter det Riksdagen yttrat sig öfver Konstitutions-Utskottets granskning för samma tid. Om Riksdagen i detta yttrande lemnat utan anmärkning ett »mål» eller regeringsbeslut, hvarigenom statens medel på det mest olagliga eller för riket skadliga sätt blifvit använda, skulle, efter tillämpning af sista mom. i 107 § Regeringsformen på Stats-Utskottets gjorda anmälan, denna sakna all påföljd, äfven om den anmälda åtgärden vore af den beskaffenhet att icke förut hafva kunnat komma under Riksdagens pröfning. Man saknar icke exempel, till och med i sista årens revisionsberättelser, derpå, att anmärkningar, som af statsrevisionen blifvit gjorda mot dispositionen af statsmedel, uti af vederbörande afgifna förklaringar blifvit besvarade dermed, att dispositionen skett genom något Kongl. bref, och att anmärkningen efter en sådan förklaring ansetts förfallen. Sådant synes utvisa en åsigt hos Stats-Utskottet, som skulle det anse sig bundet af bestämmelsen i 107 § Regeringsformen.

Utan att vilja påstå det någon våda eller ens mera anmärkningsvärd skada hittills uppkommit genom motsägelserna eller ofullständigheten uti de af mig här omnämnda grundlagsstadganden, lär man icke kunna befria sig från den tanken att skada, till och med våda, derigenom i en framtid kan uppstå. För att förekomma och aflägsna farhågorna för sådant är det af vikt, att lagarne innehålla föreskrifter som äro bestämda, oförtydbara och i fullkomlig öfverensstämmelse sins emellan. Äfven för förtroendet mellan regering och folk är det af vikt att underlätta och bidra till en verklig granskning af regeringens handlingar, emedan en ofullständig sådan lätt ger anledning till misstankar, som kunna vara alldeles ogrundade.

Vid flera föregående riksdagar hafva försök blifvit gjorda att afhjelpa den af

mig här anmärkta ofullständigheten. I sådan afsigt framlade Konstitutions-Utskottet vid riksdagen 1840—1841, i memorial N:o 76, ett förslag, som blef hvilande, men föll riksdagen derefter genom två Stånds ogillande beslut. Vid riksdagen 1856--1858 framlade dåvarande Konstitutions-Utskott, i memorial N:o 18, förslag i samma syfte, hvilket blef hvilande, men föll riksdagen derpå genom Presteståndets afslag. Detta förslag upptogs af enskild riksdagsman ånyo vid samma riksdag (1859—1860) som det var fallet, och framlades af Konstitutions-Utskottet uti memorial N:o 8. Åter blef det hvilande, men föll riksdagen derefter, äfven den gången endast genom Presteståndets afslag. Jag anser hvarken nödigt eller lämpligt att anföra skäl som förr blifvit lemnade för det förslag jag nu går att framlägga, emedan de äro tillgängliga i riksdagshandlingarne för den som vill taga kännedom om dem; men jag bör nämna, att, med undantag af en något olika ordalydelse, som blifvit nödig genom grundlagsförändringarne år 1866, mitt förslag är lika med det, som de två sista gångerna, såsom förut är nämndt, hvilat på Riksdagens bord och vid den slutliga pröfningen vunnit tre Riksstånds bifall. Jag vill alltså föreslå för sista mom. i 107 § Regeringsformen följande förändrade lydelse:

Allt hvad Riksdagen efter granskning godkänt eller lemnat oanmärkt, bör anses hafva vunnit decharge i afseende å det granskade, och ingen ny, till ansvarighet förbindande, granskning af ny Riksdag i samma mål vara tillåten; dock vare den decharge som vunnits, derigenom att Konstitutions-Utskottet vid föregående riksdag lemnat ett mål oanmärkt, icke gällande i afseende å en fråga, hvilken Stats-Utskottet, på grund af anmärkning, framställd af Riksdagens revisorer, anmäla enligt 39 § 2 mom. Riksdagsordningen. Oaktadt den af Riksdagens Utskott eller revisorer förrättade generela öfversigt af statsmedlens utdelning, åligge det vederbörande embetsmän att verkställa den speciela revision, som dem i kraft af deras embetsbefattning tillkommer.

Sven Nilsson
från Österslöf.

Stockholm den 20 April 1872.